

TE-toimiston menettely työtarjouksen lähettämisessä

KANTELU

Kantelija on arvostellut oikeuskanslerille 7.10.2021 osoittamassaan kantelussa Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston menettelyä. Kantelijan mukaan TE-toimisto on velvoittanut häntä hakemaan aikaisempaa vastaavaa työkokemusta vaatinutta ohjelmoijan työpaikkaa, vaikka hänellä ei ole tehtävään vaadittavaa pätevyyttä tai kokemusta. Kantelija kertoo olevansa ohjelmistotestaaja eikä hän ole ollut pätevä ohjelmoijan työtehtävään.

Kantelijan mukaan hänelle ei myöskään ilmoitettu työtarjouksesta riittävällä tavalla. Kantelijalle ei välitetty tietoa työtarjouksesta erikseen sähköpostitse, puhelimitse tai kirjeellä, joten kantelija ei ollut tiennyt, että häntä oli velvoitettu hakemaan kyseistä ohjelmoijan työpaikkaa. Kantelija kertoo saaneensa tiedon työtarjouksesta vahingossa ennen määräajan umpeutumista, koska hän oli kirjautunut TE-palvelujen sivuille.

SELVITYS

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto on antanut vastineeksi nimetyn selvityksensä 21.2.2022 ja ELY-keskus 8.3.2022 lausuntonsa asiassa.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston mukaan kantelijalle on tehty työtarjous ohjelmoijan tehtävään. Työtarjouksen tekotapa ei ole rekisteröitynyt järjestelmään eikä siitä ole rekisteröity kantelijalle kirjeitse lähtenyt iPost lähetystä. Työtarjous on tullut näkyviin kantelijan Oma asiointi-

järjestelmään. Kantelijan vastaus tarjoukseen on tullut verkon kautta, jossa kantelija on ilmoittanut, ettei hän ole saanut tarjottua työtä, koska tehtävään oli valittu toinen henkilö.

TE-toimiston asiakastietojärjestelmän työvoimapolitiittisia lausuntoja koskevan sivutulosteen mukaan kantelijalle ei ole lähetetty työttömyysetuusoikeuden selvittämiseen liittyvää selvityspyyntöä työtarjouksesta, koska kantelija on ilmoittanut olleensa yhteydessä työnantajaan ja toimineensa työtarjouksen edellyttämällä tavalla. Kantelijalle ei ole aiheutunut työttömyysturvalain mukaisia seuraamuksia.

TE-toimiston mukaan asiantuntija on perustanut arvionsa kantelijan sopivuudesta tietoihin hänen osaamisesta sekä työpaikkailmoituksesta. TE-toimiston asiantuntija on arvioinut, että hakijan ammattitaito ja osaaminen sopivat tehtävään osittain, vaikka ohjelmointi ei ole ollut kantelijan ydinosaamista. TE-toimiston mukaan työtarjouksen ei tarvitse olla täydellisesti työnhakijalle soveltuva, vaan asiassa on jätetty harkintavaltaa asiantuntijalle ja sopivuudesta työtehtävään päättää lopulta työnantaja. TE-toimisto katsoo, ettei se ole menetellyt asiassa lainvastaisesti tarjotessaan kantelijalle kyseistä työtä, vaikka se ei kantelijan mielestä ole hänelle sopiva.

TE-toimiston mukaan, vaikka työnhakijan on lähtökohtaisesti haettava TE-toimiston tarjoamaa työtä, työnhakijalle ei aseteta seuraamusta sellaisen työn hakematta jättämisestä, jonka edellytyksiä hän ei täytä. Työnhakijalla on mahdollisuus ottaa yhteyttä TE-toimistoon ja antaa palautetta työtarjouksista.

TE-toimisto toteaa, että kantelijan informoinnissa ja työtarjouksen lähettämisessä on tapahtunut inhimillinen virhe, koska kantelijalle ei ole lähtenyt ohjeistuksen mukaista kirjettä työtarjouksesta eikä työtarjouksen tekemisestä ole yhteydenottotietojen mukaan informoitu kantelijaa muillakaan tavoilla.

Kantelijalle ei ole koitunut työvoimapolitiittisia seuraamuksia tehdyn työtarjouksen osalta. TE-toimiston mukaan, mikäli kantelija ei olisi huomannut työtarjousta ja kantelijalle olisi sen vuoksi lähtenyt selvityspyyntö työtarjouksesta, asian käsittelyssä olisi huomioitu se, että kantelija ei ollut saanut tietoa työtarjouksesta TE-toimiston virheen vuoksi. Kantelijalle ei olisi näin ollen aiheutunut työvoimapolitiittista seuraamusta.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnon mukaan työtarjouksen tekeminen perustuu TE-toimiston asiantuntijan avoimen työpaikan ja työnhakijan tietojen perusteella tekemään konkreettiseen harkintaan. ELY-keskuksen lausunnon mukaan työtarjous ei koske vain työnhakijaa, vaan sillä palvellaan myös rekrytoivaa työnantaja-asiakasta. ELY-keskuksen mukaan osuvat työtarjoukset ovat toivottavia myös työnantajan samoin kuin TE-toimiston toiminnan tehokkuuden kannalta.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen mukaan työtarjoituksen lähettämässä on tapahtunut inhimillinen virhe.

RATKAISU

Sovellettavat säännökset

Hallintolain 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Työttömyysturvalain 1 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään. Säännöksen 2 momentin mukaan etuuden saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, antaa työ- ja elinkeinotoimistolle ammatillista osaamistaan, työhistoriaansa, koulutustaan ja työkykyään koskevat tiedot ja selvitykset, toteuttaa yhdessä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa laadittua työllistymissuunnitelmaa sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan työnvälityksellä edistetään työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti. Säännöksen 2 momentin mukaan työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan.

Luvun 2 §:n mukaan työ- ja elinkeinoviranomainen julkaisee ja välittää tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista työnantajan toimeksiannon mukaisesti, jollei 8 §:ssä toisin säädetä. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto esittelee työnantajalle tämän kanssa sovitulla tavalla työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan. Säännöksen 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoviranomainen tarjoaa työnhakijalle mahdollisuuden julkaista tämän laatima työllistymistä tukeva esitely siihen tarkoitettuun verkkopalveluun. 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työpaikan sopivuutta työnhakijalle ottamalla huomioon työnhakijan työkokemuksen, koulutuksen ja muun osaamisen sekä työkyvyn.

Työ- ja elinkeinoministeriön 19.12.2017 annetussa ohjeessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja asetuksen soveltamisesta (dnro TEM/2376/00.03.05.02/2017) todetaan, että työtä hakevalle henkilölle haetaan hänelle soveltuvia työtehtäviä laaja-alaisesti. Työn sopivuutta arvioidaan suhteessa sekä työnhakijan ammatilliseen osaamiseen, työhistoriaan, koulutukseen ja työkykyyn, että työnantajan esittämiin työtehtävää koskeviin vaatimuksiin. Ohjeen

mukaan TE-toimiston on seurattava työtarjousten osuvuutta. TE-toimisto saa tiedot työtarjouksen tuloksellisuudesta ensisijaisesti työnhakijalta. Jos työtarjous ei johtanut työsuhteeseen, TE-toimiston tulee arvioida syitä tähän. TE-toimisto voi tarkistaa tilanteen tarpeen mukaan myös työnantajalta joko erillisenä yhteydenottona tai muun työnantajapalvelun yhteydessä.

Työtarjous on henkilökohtaista, asiantuntijan harkintaan perustuvaa työnvälityspalvelua. Se on asiantuntijan arvio siitä, että työtarjouksen saavan työnhakijan ammattitaito ja osaaminen vastaavat tarjottavan työtehtävän vaatimuksia. Työnhakijoilla on velvollisuus ottaa vastaan kokoaikatyötä työttömyysetuuden saamiseksi.

Työnhakija saa työtarjouksen 1-luokan iPost-lähetystenä, ja hänen on otettava yhteys työnantajaan tarjouksessa ilmoitettuun määräpäivään mennessä. Työtarjouksiin ei vakuutusoikeuden ratkaisukäytännön mukaan sovelleta hallintolain 59 §:n mukaista seitsemän päivän tiedoksisaantiaikaa. Työtarjouksessa työnhakija veloitetaan ilmoittamaan TE-toimistoon määräpäivään mennessä yhteydenotostaan työnantajaan. Jos työnhakijan ilmoitusta TE-toimistoon ei ole tullut määräpäivään mennessä, asiakkaalle lähetetään selvityspyyntö ja etuuden maksajalle ilmoitetaan asian selvittämisestä tiedotteella. Jos työnhakija kieltäytyy tarjotusta työstä, ei ota yhteyttä työnantajaan tai muulla tavalla aiheuttaa omalla menettelyllään esimerkiksi työhaastattelussa sen, ettei työsuhdetta synny, työnhakijalta pyydetään selvitystä asiasta ja TE-toimisto ratkaisee, tuleeko työnhakijalle asettaa jokin työttömyysturvalaissa säädetty seuraamus. Työttömyysturvan seuraamuksista kerrotaan ohjeessa työttömyysturvan työvoimapolitiittisista edellytyksistä.

Arviointi

Hallituksen esityksessä työvoima- ja yrityspalvelusta annetusta laista (HE 133/2012 vp, s.72-73) todetaan, että työnvälitys on työnhakijoille ja työnantajille tarkoitettu palvelu, jonka keskeinen tavoite on edistää työvoimaa etsivien työnantajien ja työpaikkaa etsivien työnhakijoiden kohtaamista siten, että molemmat hyötyvät. Työnantaja saa avoinna olevaan työpaikkaan sopivan ja parhaan mahdollisen työntekijän ja työnhakija saa työtä avoimilta työmarkkinoilta. Hallituksen esityksessä todetaan lisäksi, että työnhakijalle tarjottavia työnvälityspalveluita ovat sopivien työpaikkojen etsiminen ja niiden tarjoaminen työnhakijalle. Kun työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työpaikan sopivuutta työnhakijalle, huomioon otettavia seikkoja ovat työnhakijan ammatillinen osaaminen, aiempi työhistoria, koulutus ja työkyky, joita arvioitaisiin suhteessa työnantajan esittämiin työpaikkaa koskeviin vaatimuksiin.

TE-toimiston selvityksen mukaan TE-palvelujen asiakastietojärjestelmään on tallennettu tieto, että kantelijalla olisi kokemusta ohjelmoijan työstä, mutta ohjelmointi ei kuulu kantelijan ydinosaamiseen. Kantelija on kuitenkin kantelussaan nimenomaisesti todennut, ettei hänellä ole ohjelmoijan pätevyyttä tai kokemusta.

TE-toimiston selvityksen mukaan asiantuntija on arvioinut, että työnhakijan ammattitaito ja osaaminen sopivat työtarjouksessa ilmoitettuun tehtävään osittain, vaikka ohjelmointi ei ole ollut hakijan ydinosaamista. Pelkkä ammattinimike ei ratkaise sitä, voidaanko työtehtävä arvioida sopivaksi. Työtarjouksen ei tarvitse olla täydellisesti työnhakijalle soveltuva, vaan asiassa on jätetty harkintavaltaa asiantuntijalle ja hakijan sopivuuden työtehtävään päättää lopulta työnantaja.

Työtarjouksen tekeminen perustuu TE-toimiston asiantuntijan avoimen työpaikan ja työnhakijan tietojen perusteella tekemään kokonaisharkintaan. TE-toimistolla on siten työnvälityksessä varsin laaja harkintavalta, jota en katso sen kantelijan asiassa ylittäneen.

Työtarjouksen lähettämisessä on tapahtunut kuitenkin inhimillinen virhe, kun kirjepostilähetys ei kirjaamismerkintöjen perusteella ole lähtenyt asiakkaalle.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston huomiota huolellisuuteen työnhakijoille lähetettävien työtarjouksien lähettämisessä.

Kantelukirjoitus ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijä

Anna-Maarit Pimiä